

สรุปผลการจัดสัมมนาเวทีสาธารณะ
เรื่อง “คิดอย่างไรกับการเปิดเสรีการค้า (FTA) ไทย-สหภาพยุโรป (EU)”
วันอังคารที่ 7 พฤษภาคม 2553
ณ โรงแรมเวียงทอง จังหวัดลำปาง

1. ผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น 176 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากภาคธุรกิจเอกชน / ผู้ประกอบการ 30 คน ภาครัฐ 60 คน สถานอุตสาหกรรมฯ/สภาหอการค้าฯ 11 คน สถาบันการเงินรัฐ/สถาบันการเงินเอกชน 3 คน สถาบันการศึกษา 5 คน สื่อมวลชน 11 คน ประชาชน/เกษตรกร/ภาคประชาสังคม 42 คน และวิทยากร 3 คน

2. เนื้อหาการสัมมนา ประกอบด้วยการอภิปราย เรื่อง “การเปิดตลาดสินค้า บริการ ทรัพย์สินทางปัญญา และ สิ่งแวดล้อม ภายใต้ FTA”

2.1 ผู้อำนวยการสำนักเจรจาการค้าพหุภาคี (น.ส.พิมพ์ชนก วอนขอพร) อภิปรายถึงสาเหตุ ที่ไทยต้องเจรจาความตกลงการค้าเสรี ซึ่งมีรูปแบบเหมือนความตกลง ที่มีจำนวนคู่สัญญาน้อยลง ความตกลงทางการค้าเป็นความตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ เป็นการทำให้กติกาการค้าเป็นไปง่าย สะดวก ลดอุปสรรคทางการค้า เช่น ภาษีอากรซึ่งดำเนินการที่พรมแดน เรื่องในประเทศเป็นเรื่องภายใน หากมีการล่งล้าก็จะเป็นเรื่องการลงทุน ไทยพึ่งพาการส่งออกคิดเป็นอัตราส่วนประมาณร้อยละ 70 ของ GDP แสดงว่าไทยพึ่งประเทศอื่นเยอะ จึงต้องเจรจาการค้าเพื่อให้ส่งออกได้มากขึ้น ตามให้ทันคู่แข่ง เป้าหมายหลัก เพื่อรักษาและขยายตลาด ซึ่งสินค้าหลักได้แก่ สินค้าเกษตร ทั้งนี้ ในการเจรจาปัญหาอยู่ที่เนื้อหาความตกลงกับประเทศนั้นๆ โดยทั่วไปจะมีหน้าตาคล้ายกัน ความยากขึ้นอยู่กับว่าเจรจากับใครด้วย วัตถุประสงค์ของการเจรจาการค้าเสรี เพื่อให้ผู้ประกอบการ และเกษตรกรสามารถขายสินค้าได้เพิ่มในราคาที่สูงขึ้น รวมถึง การลดอุปสรรคทางการค้า และจัดการเบี่ยงเบนกลไกของตลาด นอกจากนี้ ได้เสนอแนะให้เกษตรกรคิดรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ และแก้ไขปัญหาภัยแล้ง รวมถึง ควบคุมปริมาณการใช้จ่ายแม่ลงไม่ให้เกินกว่ามาตรฐานสากล เนื่องจากสหภาพฯ ให้ความสำคัญมากในเรื่องความปลอดภัยของมาตรฐานอาหาร เกษตรกรต้องมีความเห็นที่ชัดเจน และเป็นเอกภาพ ซึ่งเกษตรกรยังไม่มี ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องรวมตัวกันให้เป็นปึกแผ่น และเข้มแข็งเหมือนภาคเอกชน

2.1 ที่ปรึกษาฝ่ายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) (ดร.วิศาล บุญเวส) นำเสนอ “ผลการศึกษาเบื้องต้น เรื่องแนวทาง และผลกระทบของการจัดทำความ ตกลงการค้าเสรีไทยกับสหภาพยุโรป” สรุปได้ ดังนี้

-สาเหตุ ประเทศที่มีขนาดใหญ่ตั้งกำแพงภาษีให้สินค้าในประเทศมากขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อน้อยลง แต่ความที่เป็นตลาดใหญ่ เป็นการลดความต้องการสินค้าและลดราคาในตลาดโลก ผู้นำเข้าในตลาดนี้ต้องแข่งขันกัน ส่วนหนึ่งเป็นภาษีที่ผู้ผลิตในต่างประเทศต้องรับภาระ สหภาพยุโรปมีการปกป้องภาคเกษตรที่เข้มแข็งที่สุด และมีผลกดดันราคาสินค้าเกษตรโลก และมีผลต่อราคาสินค้าเกษตรส่งออกของไทย

ประเทศใหญ่เช่น โยบายกีดกัน มีส่วน ไปกดราคาในตลาดโลก ประเทศเล็กไม่สามารถเบียดบังในฐานะที่เป็นประเทศเล็ก และเปิดเสรีตามลำพังเราก็ได้ประโยชน์ เราประหยัดการใช้ทรัพยากรที่ไม่ควรใช้ เช่น สิงคโปร์ ฮองกง ส่วนอินเดียเป็นประเทศใหญ่ อัตราภาษีร้อยละ 90 มีการใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสม ได้ปฏิรูปลดภาษี ทำให้มีอัตราการเจริญเติบโตค่อนข้างสูง ประเทศใหญ่ไม่ยอมลดการกีดกันภาษีฝ่ายเดียว จึงชวนประเทศอื่นเริ่มด้วยการเลือกเจรจาที่ต้องเลือกประเทศที่มีปัจจัยเกื้อกูลกันจะเป็นประโยชน์ กรณีอยู่ เป็นประเทศใหญ่ มีการกีดกันซึ่งมีอิทธิพลสูง ทำให้สินค้าที่ไทยเก่งได้ราคาไม่ดีเท่าที่ควร การเปิดเสรีอาจช่วยด้านนี้ สำหรับไทย ในการศึกษาตั้งเป้าหมายว่า เราต้องการให้การค้าระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือการพัฒนาของเรา เป้าหมายเราจะได้เปรียบหรือเสียเปรียบ เกณฑ์ควรเป็นว่า เมื่อเราเจรจา เราจะได้ขึ้น มีการส่งออกมาก ผู้ผลิต/ส่งออกได้ประโยชน์ แต่ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าราคาแพงขึ้น สินค้าคุณภาพสูงไม่มีจำหน่าย เพราะส่งออกหมด ส่วนการนำเข้าจะไม่ดีแก่ผู้ผลิตเพราะต้อง

แข่งขัน แต่ดีสำหรับผู้บริโภคเพราะได้ใช้/รับประทานสินค้าคุณภาพสูง ที่สำคัญเป็นผลดีต่อคนไทย โดยไทยเสียโอกาสมานานแล้ว แต่หากยังช้าก็ยิ่งเสียโอกาสและการพัฒนา การลดภาษีในกรอบเจรจาควรมีแนวทางสำหรับสินค้าแต่ละรายการ โดยควรลดตั้งแต่ขั้นแรกเช่น วัตถุดิบ เช่น การพัฒนาเพื่อการส่งออก มีการคุ้มครองผู้ผลิตยานยนต์ ซึ่งเป็นขั้นกลาง โดยมีการขอคืนภาษีเราเหมือนมีกำแพงภาษีแล้วจะรู้อะไร ปัจจุบันกำแพงมีรูพรุน ควรเลิกกำแพงและให้แข่งขันได้อย่างเท่าเทียม ปัญหาที่คือผู้ผลิตจะเดือดร้อน เราต้องประคับประคองดูแล โดยมีการชดเชยหรือช่วยผู้ที่ถูกกระทบ การใช้กองทุนฯ ยังจำกัดด้านระเบียบ ทำให้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

- **เหตุผลในการเจรจาเปิดเสรี :** เป็นการนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรในประเทศที่มีประสิทธิภาพที่สุด โดยประเทศเล็กจะได้ประโยชน์มาก เพราะมีทรัพยากรจำกัด และมีความต้องการที่หลากหลาย การเปิดเสรีการค้าจะทำให้เข้าถึงทรัพยากรที่ขาดแคลนในประเทศ แต่มีความอุดมสมบูรณ์ในประเทศอื่นมาสนองความต้องการในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการลดภาษีศุลกากรจะทำให้ราคาสินค้าที่สูงเกินความจำเป็นลดลง

- **การเลือกประเทศคู่เจรจา :** ประเทศคู่เจรจาที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ และมีฐานการค้าระหว่างกันใหญ่อยู่แล้ว การจัดทำความตกลงการค้าเสรีจะส่งผลให้มีการขยายการค้าระหว่างกันมากขึ้น ในกรณีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยและสหภาพฯ ไทยจะได้ประโยชน์มากเนื่องจากสหภาพฯ เป็นคู่เจรจาที่มีศักยภาพ และเป็นคู่ค้าสำคัญ

- **ขอบเขต/ประเด็นการเจรจา :** ประเทศคู่เจรจาที่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มักเรียกร้องให้เจรจาครอบคลุมทุกประเด็นที่มี และไม่มีในการเจรจาในกรอบพหุภาคี (WTO) รวมถึงข้อเรียกร้องที่เกินกว่าการเจรจาในกรอบพหุภาคี (WTO +) สำหรับสหภาพฯ ประเด็นที่คาดว่าจะเสนอในการเจรจา ได้แก่ 1) การเปิดตลาดสินค้า โดยเฉพาะการลดภาษีศุลกากร และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (มาตรการด้านสุขอนามัย มาตรการด้านเทคนิค) กฎแหล่งกำเนิดสินค้า พิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า 2) การค้าบริการ และ การลงทุน 3) การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ 4) การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (IPRS) 5) นโยบายการแข่งขันทางการค้า (Competition policy) 6) การยุติข้อขัดแย้ง และ 7) การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) อาทิ เรื่องมาตรฐานแรงงาน การรักษาสีสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

- **วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการเจรจาของไทยกับสหภาพฯ :** เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมไทยอย่างมีเสถียรภาพ เสมอภาค และยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจ และเพิ่มสวัสดิการของประชาชนชาวไทยทุกระดับ กำหนดมาตรการชดเชยผู้เสียหาย และพัฒนาผู้เสียหายให้สามารถมีส่วนร่วมในประโยชน์ที่เกิดจากการทำความตกลงการค้าเสรีฯ รวมถึง การเจรจาแก้ไขปัญหามาตรการมิใช่ภาษี ให้มีช่องทางหรือกลไกการให้ความช่วยเหลือให้สามารถพัฒนา และยกระดับมาตรฐานสินค้า

2.3 รองประธานมูลนิธิเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวีเอดส์ประเทศไทย และสมาชิกสภาที่ปรึกษา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ 3 (นายอนันต์ เมืองมูลไชย) ให้ข้อคิดเห็นว่า ในส่วนของยาเกี่ยวข้องกับ (1) ผลกระทบต่อเครื่องสำอางการค้า (2) สิทธิบัตรยา มีผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนา จากประสบการณ์ของไทย ยาเป็นสิ่งจำเป็นการทำ FTA มีทั้งส่วนได้ และส่วนเสีย แต่ภาครัฐต้องระวังไม่ให้ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ และต้องมีการคุ้มครองหรือการจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบ และเสริมว่าไม่ต้องการให้นำประเด็นสุขภาพ (ยา และการลงทุนสาขาโรงพยาบาล) รวมอยู่ในการเจรจาเปิดเสรีกับสหภาพฯ เนื่องจากเกรงว่าจะทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงยา และขอให้สงวนการเปิดเสรีระบบสาธารณสุขโลกขั้นพื้นฐานของประเทศ พร้อมทั้ง เน้นถึงความจำเป็นในการเข้าถึงยาของประชาชน เนื่องจากยาจำเป็นส่วนใหญ่ราคาแพง เพราะผู้ผลิตต่างชาติเป็นเจ้าของสิทธิบัตรซึ่งมีระยะเวลาในการคุ้มครอง ทำให้รัฐใช้งบประมาณในเรื่องสาธารณสุขสูง ปัจจุบันไทยมีมาตรการที่เข้าถึงยาจำเป็นตามข้อตกลงทริปส์ (TRIPS) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงยาได้มากขึ้น โดยรัฐเป็นผู้ประกาศใช้ CL ไม่ต้องแจ้งเจ้าของก่อนแต่ให้ใช้และชดเชยตามสมควร ปัจจุบันได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การเข้าถึงยา ซึ่งต้องเสนอในสมัชชาสุขภาพครั้งที่ 3 ประมาณปลายเดือนพฤษภาคมนี้ ไทยผลิตได้เฉพาะยาสามัญไม่มีการส่งออก สหภาพยุโรปเรียกร้องให้ไทย

แก้กฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิบัตรยา เนื่องจากไทยนำเข้ายามูลค่าสูง ถือเป็นตลาดใหญ่ของสหภาพฯ และขอเสนอ ข้อเสนอเชิงนโยบายเช่น

- การศึกษาวิจัย ผลดีผลเสีย จะเกิดอะไรต่อคนไทย การจัดการเยียวยาเพื่อให้เกิดการรองรับกับ คนในประเทศ
- ภายใต้ WTO กรอบทรัพย์สินทางปัญญาไม่ควรเกิน TRIPs การเรียกร้องของสหภาพฯ ไม่ใช่ ข้ออ้างการผูกขาดข้อมูลทางยาหลังหมดสิทธิบัตร เพราะไทยมีบริษัทยา สืบค้นข้อมูลเพื่อรองรับและผลิตได้ ให้ ประชากรเข้าถึงยาในราคาถูก สหภาพฯ ต้องการให้ คณะกรรมการอาหารและยา(อย.) เป็นหน่วยงานตรวจสอบ ซึ่ง ไม่ใช่บทบาท ไทยมีกรมทรัพย์สินทางปัญญาดำเนินการ ที่สำคัญการเปิดเสรี ไทยควรเป็น Medical Hub เป็นศูนย์กลาง ทางการแพทย์ ภายใต้การค้าเสรี กับระบบสาธารณสุขที่รองรับคนไทย ขอให้พิจารณาให้ดี ประกอบกับการกำหนด ยุทธศาสตร์การเข้าถึงยาถ้วนหน้าของประชาชน และมีหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบระบบสาธารณสุขภายในประเทศ ที่ทำให้เกิดความยั่งยืน และครอบคลุมความเจ็บป่วย เช่น สปสช. ประกันสังคม และกรมบัญชีกลาง และให้ข้อคิดเห็น เพิ่มเติมว่า ไทยไม่สามารถหลีกเลี่ยงการทำ FTA ดังนั้น ประชาชน และภาคประชาสังคมต้องตื่นตัวเรียนรู้ และทำความเข้าใจในบริบทของ FTA โดยรวมทุกอย่างมีความเชื่อมโยงกันทั้งหมด เกษตรกรต้องดูแลการลงทุนและบริการที่เกี่ยวข้องกับ การเกษตรด้วย

นอกจากนี้ ได้นำเสนอข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐหากต้องเจรจาเปิดเสรีกับสหภาพฯ : 1) มีการศึกษาวิจัย ผลดี ผลเสีย ผลกระทบ และมาตรการเยียวยา ก่อนการขอกรอบเจรจา 2) จัดเวทีสาธารณะให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม 3) ไม่ เจริญเกินกว่าข้อผูกพันภายใต้ TRIPs 4) ไม่ขยายอายุสิทธิบัตร 5) ไม่ลดทอนการใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยา (CL) และ ไม่มีการผูกขาดข้อมูลทางยา 6) ให้ระวังการบังคับใช้มาตรการอย่างเข้มงวด (ยาปลอม ยาละเมิดสิทธิบัตร แผนเร่งรัด การป้องกัน และปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา)

3. ประเด็นสำคัญที่ผู้เข้าสัมมนาให้ความสนใจ และสอบถาม

3.1 ภาพรวม : FTA คืออะไร

การทำ FTA ใครคือผู้ได้รับประโยชน์ ขอทราบผลดี และผลเสียที่เกษตรกรจะได้รับ หลักการและข้อตกลงของไทยต่อองค์การการค้าโลก (WTO) ยังอยู่หรือไม่

ผอ.พค. ชี้แจงว่า FTA เป็นความตกลงระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ (UN) เป็นความตกลง ระหว่างประเทศ ความตกลงทางการค้ามีผลผูกพันกับรัฐบาล ครอบคลุมประเด็นเศรษฐกิจ ไม่ใช่ทางการเงิน ประเด็น เศรษฐกิจเช่น การค้าสินค้า ลดภาษีเท่าไร อุดหนุนเท่าไร มีกฎเกณฑ์กำหนดไว้ที่องค์การการค้าโลก (WTO) มีผล เกี่ยวข้องกับประชาชน การลดภาษีสินค้าอุตสาหกรรมของประเทศกำลังพัฒนาจะสูง ยังมีมาตรฐานสินค้าที่เป็นเรื่อง สำคัญ ในความตกลงจะบอกว่า สินค้าที่สหภาพฯจะนำเข้าจะผ่านมาตรฐานใดบ้างตามลำดับ ภาคบริการการให้ ต่างชาติเข้ามาถือหุ้น เช่น การท่องเที่ยวให้ถือหุ้นร้อยละ 49 บางประเทศให้สูงกว่า ทรัพย์สินทางปัญญาเช่น การ คุ้มครองสิทธิบัตร

ต้องถามตัวเองว่า เป็นใคร เกี่ยวข้อง กระทบอย่างไร

3.2 มาตรการการคุ้มครองหรือเยียวยาพี่น้องคนไทย (ผู้แทนมูลนิธิพะเยาเพื่อการพัฒนา)

ดร.วิศาลฯ ชี้แจงว่ารัฐบาลมีมาตรการต่างๆ สำหรับเกษตรกร ผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อม แต่ เมื่อดูแล้วยังมีข้อบกพร่อง การออกแบบที่มีปัญหาและจุดอ่อน ทำให้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร บางทีมีผลเสียกว่าไม่มี มาตรการ เช่น ทางการเกษตรเป็นการทำลายกลไกตลาด เช่น การเข้าไปซื้อ ต้องให้พ่อค้าคนกลางเป็นมืออาชีพ ภาครัฐ เข้าไปกำกับดูแลเกษตรกรเป็นรายย่อย ธุรกรายใหญ่แย่งตลาด หากไม่เข้าไปในเครือข่ายก็ถูกกระทบ การทำ Contract Farming ต้องดูแลให้ดี มีการกระจายความเสี่ยง เกษตรกรต้องมีสถาบันสหกรณ์ ซึ่งทำให้สมาชิกได้เพียงใดในการ รักษาประโยชน์ การพึ่งตนเองสำคัญมาก สามารถพึ่งตนเองและเรียกร้องได้

3.3 ผู้ประกอบการรถยนต์ได้ประโยชน์ในการมาลงทุน แรงงานก็ได้ประโยชน์ แต่ก่อให้เกิดมลพิษ จะช่วยดูแลด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

ผอ.พค. ชี้แจงว่า FTA กับสหภาพฯ จะเป็นความตกลงฉบับแรกที่มีข้อบทเรื่องสิ่งแวดล้อม ไทยมีศักยภาพและจะให้ความสำคัญ สหภาพฯ คาดหวังให้มีการรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่มีวัตถุประสงค์มาทำลาย แต่จะดึงให้ไทยมีมาตรฐานสูงขึ้น แต่ผู้ประกอบการไทยอาจรองรับปรับตัวไม่ทัน ต้องมีความสมดุล เชื่อว่าประเด็นไบโอดีเซลและคาร์บอนฟุตพริ้นท์(bio diesel และ carbon foot print) จะอยู่ในการเจรจา ส่วนเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) ภาคเอกชนเพิ่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความระมัดระวัง

3.4 ธุรกิจท่องเที่ยว การฉีเปิดการค้าเสรี แรงธุรกิจจะมีผลกระทบต่อค่าเงิน เช่น จะมีค่าเงินแข็งขึ้นหรือไม่

ดร.วิศาลฯ ชี้แจงว่า แม้ว่าการท่องเที่ยวจะเป็นสาขาใหญ่ แต่ไม่กระทบอัตราแลกเปลี่ยน แต่ผันผวนจากการเคลื่อนย้ายเงินทุน การบริการทางการเงิน การเปิดบริการทางการเงินเป็นแนวทางที่ดี ในขณะที่เดียวกันก็มีกฎกติกากำกับดูแลความไม่มีประสิทธิภาพ

3.5 ข้อกังวลอื่นๆ เช่น

- ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา ในมุมมองอื่นที่ควรพิจารณาเช่น

1) สมมุติไทยไม่เจรจา เราจะรอดพ้นจากการผูกขาดยาหรือไม่ ไม่คิดว่าจะรอดพ้น

2) การตรวจสอบยาปลอม หากทำเพื่อสนองข้อเรียกร้อง ควรคิดว่าทำเพื่อสนองผู้ค้าไทย เรา

ต้องทำ ที่แล้วมาเราทำน้อยและละเอียด

3) ยาแพงเพราะสิทธิบัตร เช่น ยาใหม่ เรียกร้องให้คุ้มครองยาว โดยอ้างว่า เพราะกว่าจะจดทะเบียนได้ใช้เวลายาวนาน เรามีวิธีลดระยะเวลาตรวจสอบให้สั้นลง

● หากไม่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็ง ก็จะไม่มีการจูงใจให้คนไทยคิดค้น ทั่วๆ ที่ไทยใสมุนไพรมะเขือเทศ จึงไม่มีการสละเวลารวมทั้งนวัตกรรมกระบวนการผลิตต่างๆ ต้องคุ้มครองอย่างเข้มแข็งเพื่อให้คนไทยมีสิ่งจูงใจเช่น software ที่คนไทยคิดสร้างสรรค์ได้ เป็นโอกาสของคนไทย มีการจ้างคนไทย แต่คนไทยเขียนเองขายไม่ออก เพื่อให้ไทยก้าวไปสู่การคุ้มครองเพื่อให้ไทยพัฒนาได้

● ผลที่เราคาดว่าจะเกิดผ่านขั้นตอนที่ขายแดนมาก ประโยชน์ได้เสียถูกดูดซับไปแล้ว เกษตรกรไทยก็ยังขายที่หน้าฟาร์ม ปัญหาอยู่ที่ระบบในประเทศ อยู่ที่กลไกจากชายแดนถึงเกษตรกร รัฐบาลไทยต้องแก้ไข เมื่อมีของถูกประโยชน์ถูกส่งผ่านถึงผู้บริโภค ต้องดูว่าถูกดูดซับด้วยอะไรเช่น การค้าโดยไม่เสรีในประเทศ การผูกขาดของผู้ค้ารายใหญ่ ความไม่เท่าเทียมของผู้ค้ารายใหญ่ รายเล็ก ขาดความเท่าเทียม ต้องเข้าไปดูมาตรการของรัฐ เพื่อปลดล็อก เช่น การค้าปลีกระหว่างนายทุนระหว่างประเทศในและนอกประเทศ

● มาตรการเยียวยา ตามความเห็นส่วนตัวเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ เช่น ส้ม ยังไม่มีการเผยแพร่ นำความรู้ไปต่อยอด ต้องมีการประสานใกล้ชิด ต้องมีการรวบรวมและจัดทำลำดับความสำคัญ ดูว่าภาคไหนควรต้องนำเสนอและมีการปรับตัวเป็นอันดับแรก

● เกษตรกรมีปัญหา ขอให้มีการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ และการส่งเสริมพลังงานทดแทนใช้ไบโอดีเซล

● ในการส่งสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปสหภาพฯ ต้องเข้าใจว่าสหภาพฯ เป็นตลาดเฉพาะมีกำลังซื้อสูง เราต้องปรับคุณภาพให้ได้เกณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่กำหนด ปัญหาคือแหล่งน้ำ ได้ยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีให้พัฒนาน้ำทั้งระบบ ที่จังหวัดพะเยา 1 ปีมีน้ำประมาณ 2,200 ล้านลูกบาศก์แต่สามารถกักเก็บได้ 350 ล้านๆ น้ำท่วมซ้ำซากและไหลลงแม่น้ำโขง ต้องมีการบริหารจัดการ การพัฒนาดินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพ

4. ผลของการจัดสัมมนา สรุปจากแบบประเมินผลการสัมมนาของผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.48 ของผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมด 176 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดตลาดสินค้า บริการ ทรัพย์สินทางปัญญา และสิ่งแวดล้อม ภายใต้ FTA

- ก่อนการจัดสัมมนา ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดตลาดสินค้า บริการ ทรัพย์สินทางปัญญา และสิ่งแวดล้อมภายใต้ FTA น้อย ร้อยละ 44.44
- หลังการสัมมนา ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดตลาดสินค้าฯ มากขึ้น 95.88 % .

4.2 สำหรับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในด้านอื่นๆ เช่น เห็นด้วยกับการเปิดเสรีทางการค้า ร้อยละ 94.17 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 5.83 เรื่องของการจัดวิทยากร เห็นว่าดีร้อยละ 76.79 ส่วนการลงทะเบียน และการต้อนรับดีร้อยละ 78.57 การจัดหัวข้อ และเนื้อหาของการสัมมนาดีร้อยละ 76.79 ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมมนาดี ร้อยละ 58.56 และจะนำสิ่งที่ได้จากการสัมมนาไปใช้ประโยชน์ เช่น ใช้วางแผนการผลิต การค้า และการลงทุน เป็นโอกาสทางธุรกิจ และเตรียมปรับตัวรองรับผลกระทบ และเตรียมใช้ประโยชน์จากความตกลง เป็นต้น

5. ความเห็นและข้อเสนอแนะ ผู้เข้าร่วมสัมมนามีข้อเสนอแนะว่า กรมฯ ควรมีการเจรจาที่ลงลึกมากกว่านี้ เผยแพร่ข่าวสารการสัมมนาให้แพร่หลาย กว้างขวาง เพื่อประโยชน์ของประเทศโดยรวม ผลการจัดเวที สาธารณะส่งต่อการเปิด FTA ได้ผลอย่างไร ควรเผยแพร่ในภาพกว้างเพื่อสถานศึกษาทุกระดับนำไปเผยแพร่ และสอน นักศึกษาต่อไป ควรเปิดให้มีการมีส่วนร่วมมากกว่านี้ ระยะเวลาในการสัมมนายังน้อยเกินไปจะเข้าใจในเรื่องนี้อย่าง ชัดเจน วิทยากรมีเรื่องที่จะนำเสนอที่น่าสนใจอยู่มาก แต่มีเวลาจำกัด กลุ่มที่มีความรู้ด้านนี้ไม่มาก ไม่สามารถตัดสินใจ ได้ทันที เพราะเหตุผลและระยะเวลาไม่มากพอ รัฐบาลต้องชี้แจงให้ประชาชนโดยทั่วไปรับทราบรายละเอียดของการ จัดทำ FTA อย่างกว้างขวางมากกว่านี้ การศึกษาหาวิธีการเยียวยาให้ครอบคลุมสินค้าเกษตรในส่วนของลำปางมี ข้าว กระเทียม สิทธิบัตรต่างๆ ประเทศทุกประเทศต้องเอาผลประโยชน์ของตนเองมาก่อน

ในส่วนของการจัดสัมมนา ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นควรให้เพิ่มระยะเวลาการสัมมนาเป็น 2 วัน เพราะเป็นเรื่องที่มีผลต่อประเทศอย่างมาก จะต้องศึกษาอีกมาก ควรคัดเลือกตัวแทนในภาคต่างๆ (เกษตร, อาหารแปรรูป) ให้ตรงจริงๆ และส่งข้อมูลให้ล่วงหน้า แล้วมาระดมความคิดเห็นในห้องประชุม

การให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับ FTA ขอเสนอให้ยกตัวอย่างสินค้า ผลิตภัณฑ์เป็น Case Study เพื่อความเข้าใจที่ดีขึ้น หากเป็นวิชาการมากเกินไป คนระดับชาวบ้านเข้าใจยากและไม่สนใจหัวข้อสัมมนา มากนักอยากให้มีการจัดหัวข้อที่หลากหลายกว่านี้ และมีเวลาในการอภิปรายมากขึ้น เพื่อจะได้ให้วิทยากรช่วยอธิบายหรือ ยกตัวอย่างให้เห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น

 สำนักยุโรป ตะวันออกกลาง และแอฟริกา
 พฤษภาคม 2553